

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**Αριθμός Γνωμοδότησης: 80 /2022
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(Τμήμα Γ')**
Συνεδρίαση της 27^{ης} Ιουνίου 2022

Σύνθεση :

Προεδρεύουσα: Δήμητρα Κεφάλαια, Νομική Σύμβουλος του Κράτους, κωλυομένου του Προέδρου του Τμήματος Σπυρίδωνα Παπαγιαννόπουλου, Αντιπροέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Μέλη: Αθηνά Αλεφάντη, Χρήστος Μηκίδης, Βασιλική Παπαθεοδώρου, Παναγιώτα-Ελευθερία Δασκαλέα Ασημακοπούλου, Ευάγγελος Μαρίνης, Περικλής Αγγέλου, Νικόλαος Πατηνιώτης, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Σταυρούλα Μπανάκου, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ. (γνώμη άνευ ψήφου).

Αριθμός ερωτήματος: Το με αριθ. πρωτ. 56132/17.6.2022 έγγραφο του Πρύτανη του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής.

Περίληψη ερωτήματος: Ερωτάται, εάν το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, μετά την μετατροπή με πράξη του Πρύτανη της προσωποπαγούς θέσης της Ε.Α., Καθηγήτριας Εφαρμογών, σε τακτική θέση βαθμίδας Επίκουρης Καθηγήτριας, αναδρομικά από 15.10.2013, χρόνο στον οποίο ανατρέχει το ακυρωτικό αποτέλεσμα της με αριθ. 1847/2020 απόφασης του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, υποχρεούται να καταβάλει στην Ε.Α., στο πλαίσιο συμμόρφωσης με την ακυρωτική απόφαση, τις αποδοχές της βαθμίδας της Επίκουρης Καθηγήτριας για το χρονικό διάστημα από της αναδρομικής μετατροπής της θέσης της (15.10.2013) μέχρι την 10.4.2016, χρόνο, κατά τον οποίο εξελίχθηκε με ανοιχτή διαδικασία στην ανωτέρω βαθμίδα.

.....

Στο πιο πάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Γ') γνωμοδότησε, ως εξής:

Ιστορικό:

Στο παραπάνω έγγραφο ερώτημα και στα στοιχεία που το συνοδεύουν εκτίθεται το ακόλουθο πραγματικό:

1. Η Ε.Α., Καθηγήτρια Εφαρμογών του πρώην Τ.Ε.Ι. Αθήνας (ήδη Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής), είχε καταθέσει τη με αριθ. 2183/11.12.2012 αίτηση περί μετατροπής της προσωποπαγούς θέσης της σε τακτική θέση Επίκουρης Καθηγήτριας, με κλειστή διαδικασία και σύμφωνα με τις τότε ισχύουσες διατάξεις του άρθρου 6 παρ. 1 β' και δ' του ν. 2916/2001 (Α'114) σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 11 παρ. 1 του ν.3404/2005 (Α'260).
2. Το πενταμελές Εκλεκτορικό Σώμα του Τμήματος Μαιευτικής στη συνεδρίαση της 19.3.2013 αποφάσισε τη μετατροπή της θέσης της στη βαθμίδα Επίκουρης Καθηγήτριας. Ακολούθως, στις 20.5.2013 έγινε ο προβλεπόμενος έλεγχος νομιμότητας από τον τότε Πρόεδρο του Ιδρύματος και με το με αριθ. Φε7/5116/20.5.2013 έγγραφό του διαβιβάσθηκε προς το αρμόδιο Τμήμα του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων η με αριθ. Φε.7/3854/20.5.2013 πράξη μετατροπής, προκειμένου να γίνει έλεγχος νομιμότητας και να δημοσιευθεί περίληψη αυτής στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.
3. Η προαναφερόμενη πράξη με την με αριθ. Φ11/149835/Ε5/15.10.2013 πράξη της Προϊσταμένης της Διεύθυνσης της Ανώτατης Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Τμήμα Α' Διδακτικού Προσωπικού) επιστράφηκε «ως μη υλοποιήσιμη», με την αιτιολογία ότι η αίτηση μετατροπής είχε υποβληθεί εκπρόθεσμα στις 11.12.2012, μετά δηλαδή την 1^η.7.2011, που προβλέπεται ως καταληκτική ημερομηνία από την περ. ε' της παρ. 6 του άρθρου 78 του ν. 4009/2011 (Α'195), όπως αυτή προστέθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 39 του ν. 4186/2013 (Α' 193).
4. Αίτηση ακύρωσης της Ε.Α. κατά της με αριθ. Φ11/149835/Ε5/15.10.2013 πράξης της Προϊσταμένης της Διεύθυνσης της Ανώτατης Τεχνολογικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων έγινε δεκτή με την

με αριθ. 1847/2020 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών και αναπέμφθηκε η υπόθεση στην Διεύθυνση Ανώτατης Τεχνολογικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, προκειμένου να κριθεί εκ νέου το αίτημα της Ε.Α., περί μετατροπής της προσωποπαγούς θέσης της βαθμίδας Καθηγήτριας Εφαρμογών σε τακτική θέση βαθμίδας Επίκουρης Καθηγήτριας. Στη συνέχεια με το με αριθ. πρωτ.10570/11.2.2021 έγγραφο του Τμήματος Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π) του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής (στο οποίο είχε ήδη συγχωνευθεί το Τ.Ε.Ι Αθήνας) επαναδιαβιβάστηκε στη Δ/ση Προσωπικού Ανώτατης Εκπαίδευσης (Τμήμα Α΄) του Υ.ΠΑΙ.Θ. η πράξη μετατροπής της Ε.Α. και περίληψή της για τις δικές του ενέργειες. Με το με αριθ. πρωτ. Βαθμ.πρωτ.Φ16/25589/Ζ2/4.3.2021 έγγραφο του Α΄ Τμήματος Κυρίου Διδακτικού προσωπικού της Δ/σης Προσωπικού Ανώτατης Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων επιστράφηκε στο Πανεπιστήμιο ο φάκελος της υπόθεσης με την ειδικότερη αιτιολογία ότι η ενδιαφερόμενη ανήκει στο εκπαιδευτικό προσωπικό του Ιδρύματος και η συμμόρφωση στη δικαστική απόφαση εμπίπτει στην αρμοδιότητα του τελευταίου. Ενόψει του τελευταίου αυτού εγγράφου ο Πρύτανης του Ιδρύματος εξέδωσε την με αριθ. 49825/28.06.2021 (ΦΕΚ Γ΄1635/22.07.2021) πράξη του. Με την τελευταία αυτή πράξη, η οποία, όπως προκύπτει από το περιεχόμενο της, εκδόθηκε σε συμμόρφωση της διοίκησης προς τη δικαστική απόφαση, μετατράπηκε η προσωποπαγής θέση της Καθηγήτριας Εφαρμογών Ε.Α., του πρώην Τμήματος Μαιευτικής της πρώην Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας (ΣΕΥΠ) του πρώην ΤΕΙ Αθήνας και νυν Τμήματος Μαιευτικής της Σχολής Επιστημών Υγείας και Πρόνοιας (ΣΕΥΠ) του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής σε μόνιμη τακτική θέση βαθμίδας Επίκουρης Καθηγήτριας Τ.Ε.Ι., αναδρομικά από 15.10.2013, ημερομηνία στην οποία ανατρέχει, σύμφωνα με την δημοσιευθείσα πράξη, η ακύρωση με την με αριθ.1847/2020 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου της με αριθ. Φ11/149835/Ε5/15.10.2013 πράξης της Προϊσταμένης της Διεύθυνσης της Ανώτατης Τεχνολογικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων.

5. Ήδη και πριν την ως άνω μετατροπή της θέσης της η ανωτέρω Καθηγήτρια με τη με αριθ. Φε.7/425/19.2.2016 πράξη του Προέδρου του πρώην Τ.Ε.Ι. Αθήνας (ΦΕΚ Γ΄339/11.4.2016) είχε εξελιχθεί στη βαθμίδα Επίκουρου Καθηγητή κατόπιν ανοικτής προκήρυξης της θέσης.

6. Η Ε.Α με την με αριθ. πρωτ. 1005/11.1.2022 αίτησή της προς την Δ/ση Οικονομικού-Τμήμα ΔΕΠ, ΕΔΙΠ, ΕΤΕΠ του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής αιτήθηκε τη χορήγηση βεβαίωσης σχετικά με τις κάθε είδους ακαθάριστες τακτικές μηνιαίες αποδοχές, τις οποίες έλαβε ως Καθηγήτρια Εφαρμογών σε προσωποπαγή θέση κατά το διάστημα από 15.10.2013 έως 11.4.2016 και αυτών που κατά την άποψή της δικαιούται να λάβει για το ίδιο χρονικό διάστημα, λόγω της αναδρομικής μετατροπής της προσωποπαγούς θέσης της σε μόνιμη τακτική θέση της βαθμίδας του Επίκουρου Καθηγητή, ενώ με την με αριθ.πρωτ.59000/24.6.2022 νεότερη αίτησή της ζητά την καταβολή της προαναφερόμενης διαφοράς αποδοχών.

7. Με αφορμή την πρώτη από τις πιο πάνω αιτήσεις προκλήθηκε ο προβληματισμός της υπηρεσίας εάν, σε συμμόρφωση με την με αριθ. 1847/2020 ακυρωτική απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, οφείλει να καταβάλει στην Ε.Α τις αναδρομικές αποδοχές στη βαθμίδα της Επίκουρης Καθηγήτριας για το χρονικό διάστημα από 15.10.2013 έως και 10.04.2016.

Νομοθετικό πλαίσιο

8. Στο άρθρο 95 παρ.5 του Συντάγματος, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. Α΄ του Ψηφίσματος της Ζ΄ Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων (Α΄ 84/17.4.2001) ορίζεται ότι: *«5. Η διοίκηση έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις. Η παράβαση της υποχρέωσης αυτής γεννά ευθύνη για κάθε αρμόδιο όργανο, όπως νόμος ορίζει. Νόμος ορίζει τα αναγκαία μέτρα για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης της Διοίκησης».*

9. Στο άρθρο 50 παρ.1 και 4 του π.δ. 18/1989 «Κωδικοποίηση διατάξεων για το Σ.Τ.Ε» (Α΄ 8), που εφαρμόζεται αναλόγως κατά το άρθρο 4 παρ.1 του ν.702/1977 (Α΄268) και επί υποθέσεων ακυρωτικής αρμοδιότητας του Διοικητικού Εφετείου, ορίζονται τα εξής: *«1. Η απόφαση που δέχεται την αίτηση ακυρώσεως απαγγέλλει την ακύρωση της προσβαλλόμενης πράξης και συνεπάγεται νόμιμη κατάργησή της έναντι όλων, είτε πρόκειται για κανονιστική*

είτε πρόκειται για ατομική πράξη 2...3...4. Οι διοικητικές αρχές, σε εκτέλεση της υποχρέωσής τους κατά το άρθρο 95 παρ.5 του Συντάγματος, πρέπει να συμμορφώνονται ανάλογα με κάθε περίπτωση, με θετική ενέργεια προς το περιεχόμενο της απόφασης του Συμβουλίου ή να απέχουν από κάθε ενέργεια που είναι αντίθετη προς όσα κρίθηκαν από αυτό....»

10. Στο άρθρο 1 του εκδοθέντος σε εκτέλεση της ως άνω συνταγματικής διάταξης ν.3068/2002 «Συμμόρφωση της Διοίκησης προς δικαστικές αποφάσεις κ.λπ.» (Α' 274) ορίζονται τα εξής: «Το Δημόσιο, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και τα λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου έχουν υποχρέωση να συμμορφώνονται χωρίς καθυστέρηση προς τις δικαστικές αποφάσεις και να προβαίνουν σε όλες τις ενέργειες που επιβάλλονται για την εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής και για την εκτέλεση των αποφάσεων. Δικαστικές αποφάσεις κατά την έννοια του προηγούμενου εδαφίου είναι όλες οι αποφάσεις των διοικητικών, πολιτικών, ποινικών και ειδικών δικαστηρίων που παράγουν υποχρέωση συμμόρφωσης ή είναι εκτελεστές κατά τις οικείες δικονομικές διατάξεις και τους όρους που κάθε απόφαση τάσσει».

11. Στα άρθρα 105 και 106 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα [ΕισΝΑΚ] (π.δ. 456/1984 ΦΕΚ Α' 164) ορίζεται ότι:

Άρθρο 105 :«Για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του δημοσίου κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, το δημόσιο ενέχεται σε αποζημίωση...»

Άρθρο 106 : «Οι διατάξεις των δύο προηγούμενων άρθρων εφαρμόζονται και για την ευθύνη των δήμων, των κοινοτήτων ή των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου από πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων που βρίσκονται στην υπηρεσία τους».

12. Στις διατάξεις των άρθρων 48 παρ.3, και 49 του ν.δ. 496 της 17/19.7.1974 «περί Λογιστικού των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου» (Α'204) ορίζεται ότι:

Άρθρο 48 :«1....2....3....Ο χρόνος παραγραφής των κατά του ν.π. αξιώσεων των υπαλλήλων τούτου των επί σχέσει δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου μετ'αυτού συνδεόμενων, καθυστερούμενων αποδοχών ή άλλων πάσης φύσεως απολαυών ή αποζημιώσεων εξ αδικαιολογήτου πλουτισμού είναι δύο ετών. ».

Άρθρο 49 : «Έναρξις παραγραφής. Η παραγραφή άρχεται από του τέλους του οικονομικού έτους καθό εγεννήθη η αξίωσις και είναι δυνατή η δικαστική αυτής επιδίωξις».

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σ' αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπόψη του Τμήματος από την ερωτώσα υπηρεσία, συνάγονται τα ακόλουθα:

13. Από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 95 παρ. 5 του Συντάγματος, 1 του ν. 3068/2002 και 50 παρ. 1 και 4 του π.δ. 18/1989, προκύπτει ότι η ακυρωτική απόφαση, συμπεριλαμβανομένης και αυτής του διοικητικού εφετείου κατά την παρ. 1 του άρθρου 4 του ν. 702/1977, εξαφανίζει έναντι όλων την πράξη, κατά το μέρος που ακυρώθηκε, ισχύει από της δημοσίευσής της, ανατρέχοντας στο χρόνο έκδοσης της ακυρωθείσας πράξης, ώστε η τελευταία να θεωρείται ως μηδέποτε εκδοθείσα και επαναφέρεται αυτοδικαίως η πραγματική και νομική κατάσταση, που υπήρχε προ της έκδοσής της, χωρίς να είναι απαραίτητη η τυπική ανάκληση της ακυρωθείσας πράξης (Επ. Σπηλιωτόπουλου, Εγχ. Διοικ. Δικαίου, έκδ. 11η, παρ. 567, ΣτΕ 2378/2018, 276/2016, ΝΣΚ 17/2021, 1/2021, 22/2016, 248/2015, 287/2011). Εξάλλου, σε περίπτωση ακύρωσης σύνθετης διοικητικής ενέργειας, όπως είναι η μονιμοποίηση ή η εκλογή μελών ΔΕΠ, η Διοίκηση επιλαμβανόμενη και πάλι της υπόθεσης, πρέπει να κρίνει από το σημείο στο οποίο αναφέρεται η ακύρωση και εντεύθεν να λάβει υπόψη μόνο τα στοιχεία εκείνα που είχε εκτιμήσει κατά την αρχική της κρίση (ΣτΕ 1871/2003, 4932/1995).

14. Περαιτέρω, από τον συνδυασμό των ιδίων ως άνω διατάξεων, προκύπτει ότι η Διοίκηση, κατ' εφαρμογή των καθιερωμένων από το Σύνταγμα αρχών του κράτους δικαίου, της νομιμότητας της διοικητικής δράσης και της προστασίας των διοικουμένων, έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται απροφασίστως και χωρίς οποιαδήποτε καθυστέρηση προς τις αποφάσεις όλων των δικαστηρίων και τους όρους που θέτει η κάθε απόφαση (βλ. και

Εισηγ. Έκθεση του ν. 3068/2002, ΝΣΚ 4/2021, 64/2015, 323/2004). Στο πλαίσιο συμμόρφωσης προς ακυρωτική απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας ή Διοικητικού Εφετείου, πρέπει, όχι μόνο να θεωρήσει ανίσχυρη και μη υφιστάμενη νομικώς τη διοικητική πράξη που ακυρώθηκε, αλλά και να προβεί με θετικές ενέργειες στην αναμόρφωση της νομικής κατάστασης, που τυχόν δημιουργήθηκε στο μεταξύ βάσει της ακυρωθείσας πράξης, ανακαλούσα ή τροποποιούσα τις σχετικές, εκδοθείσες εν τω μεταξύ (στο χρόνο ισχύος του τεκμηρίου νομιμότητας της ακυρωθείσας), πράξεις ή εκδίδουσα άλλες με αναδρομική ισχύ, για να αποκαταστήσει τα πράγματα στη θέση στην οποία θα ευρίσκοντο αν εξ αρχής δεν είχε εκδοθεί η ακυρωθείσα πράξη, χωρίς δέσμευση από τον χρόνο που διέδραμε (ΣΤΕ 2378/2018, 2898/2014, 276/2016, Ολ.ΝΣΚ 119/2014, ΝΣΚ 2/2021, 330/2012, 61/2011). Το ειδικότερο περιεχόμενο και η έκταση της υποχρέωσης συμμόρφωσης προσδιορίζονται από το αντικείμενο της απαγγελθείσας ακύρωσης, δηλαδή από το είδος και την φύση της ακυρωθείσας πράξης ή τα νόμιμα στοιχεία που συγκροτούν την παράλειψη, καθώς και από την κρίση ή τις κρίσεις πάνω στα ζητήματα που εξέτασε και για τα οποία αποφάνθηκε το Δικαστήριο στο αιτιολογικό της απόφασης του, δημιουργώντας ως προς αυτά δεδικασμένο για τη συγκεκριμένη περίπτωση (ΣΤΕ 2378/2018, 276/2016, 1288/2014, 1512/2009, 441/2001, 791/2011, 677/2010 Ολομ., ΝΣΚ 178/2020, 64/2015, 119/2014 κ.α).

15.Ειδικότερα, στην περίπτωση της ακύρωσης της παράλειψης διορισμού, η Διοίκηση προκειμένου να συμμορφωθεί πλήρως στην ακυρωτική απόφαση οφείλει, εφόσον συντρέχει, σύμφωνα με όσα έχουν κριθεί από την ακυρωτική απόφαση, νόμιμη περίπτωση διορισμού του αιτούντος, να τον διορίσει αναδρομικά με όλες τις εντεύθεν συνέπειες (ΝΣΚ 17/2021). Η Διοίκηση είναι καταρχήν υποχρεωμένη να καταβάλει αναδρομικές αποδοχές (ΣΤΕ 255/2017, 744/2016 σκ.3, 2657/2009 σκ.11, ΝΣΚ 184/2018, 27/2020 (Ατομ.), πρακτικά Συμβουλίου Συμμόρφωσης ΣΤΕ 29/2020,9,10/2019, 21/2018, 3/2016, 13/2015 κ.α.), μη κωλυόμενη από τη διάταξη του άρθρου 80 παρ.1 του Συντάγματος, στην οποία ορίζεται ότι μισθός ούτε εγγράφεται στον προϋπολογισμό του Κράτους ούτε παρέχεται χωρίς οργανικό ή άλλο ειδικό νόμο και τούτο, διότι ο

μεν προϋπολογισμός πρέπει να προβλέπει και προβλέπει πιστώσεις για δαπάνες εξαιτίας της εκτέλεσης δικαστικών αποφάσεων-ο εκ των προτέρων προσδιορισμός των οποίων είναι ανέφικτος-, ο δε οργανικός ή ο ειδικός νόμος είναι αυτός που προβλέπει την κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα καταβολή των αποδοχών στους υπαλλήλους που διορίζονται κατά τον χρόνο του αναδρομικού διορισμού του αιτούντος. Εξάλλου, η αναγνώριση της υποχρέωσης της Διοίκησης να καταβάλει αναδρομικά αποδοχές εξυπηρετεί, περαιτέρω, την αρχή της οικονομίας της δίκης, η οποία επιτάσσει την ταχεία επίλυση της διαφοράς, διότι έτσι αποφεύγεται η άσκηση ασκόπων ενδίκων βοηθημάτων ενώπιον των δικαστηρίων της διοικητικών δικαστηρίων. Οίκοθεν νοείται ότι το περιεχόμενο της συμμόρφωσης εξικνείται στην αναγνώριση της κατ'αρχήν υποχρέωσης αυτής και δεν μπορεί να επεκταθεί στον τρόπο υπολογισμού ή στο ύψος των αποδοχών αυτών, καθόσον οποιαδήποτε ασυμφωνία για τα ζητήματα αυτά είναι δυνατό να αχθεί σε ουσιαστική κρίση ενώπιον του αρμοδίου διοικητικού δικαστηρίου, κατόπιν άσκησης του κατάλληλου ενδίκου βοηθήματος (Συμβούλιο Συμμόρφωσης ΣτΕ 5/2019).

16. Περαιτέρω, ενόψει του άρθρου 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα, προσπορισμός ωφέλειας του παρανόμως μη διορισθέντος, λόγω της απασχόλησής του σε άλλη εργασία, κατά το χρονικό διάστημα από τον μη αναδρομικό διορισμό του μέχρι την ανάληψη των καθηκόντων του, δύναται να αποτελέσει λόγο μείωσης ή και εκμηδένισης του ποσού των ανωτέρω αναδρομικών αποδοχών, κατόπιν σχετικής ένστασης εκ μέρους του Δημοσίου ή του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου περί συμψηφισμού ζημίας και κέρδους (ΣτΕ 2531/2007 εππαμ., 1949/2007, πρακτικά Συμβουλίου Συμμόρφωσης 5/2019, 3/2016, 13/2015, 8/2015). Ειδικότερα, όταν από το ζημιογόνο γεγονός του μη (εξ αρχής νόμιμου) διορισμού υπαλλήλου ή λειτουργού προκύπτει και ωφέλεια, που τελεί σε αιτιώδη σύνδεσμο προς αυτό, πραγματική ζημία είναι ό,τι υπολείπεται μετά την αφαίρεση της ωφέλειας. Για να τελεί δε η ωφέλεια σε αιτιώδη σύνδεσμο με το ζημιογόνο γεγονός (εν προκειμένω παράλειψη διορισμού) πρέπει να προέρχεται από αυτό τούτο το ζημιογόνο γεγονός (ΣτΕ 744/2016, 1287/2013, 3606/2012).

17. Σύμφωνα δε με τις διατάξεις του άρθρου 48 του ν.δ. 496/1974, οι αξιώσεις των υπαλλήλων των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου από καθυστερούμενες αποδοχές ή απολαβές, οποιασδήποτε φύσης, ή αποζημιώσεις από αδικαιολόγητο πλουτισμό, οι οποίες ορίζονται και οφείλονται απευθείας από το νόμο και των οποίων την πληρωμή αρνείται ή καθυστερεί το νομικό πρόσωπο για οποιοδήποτε λόγο, σύμφωνα με την έννοια που προσδίδουν τα όργανά του στο νόμο, από την οποία, όμως, άρνηση ή καθυστέρηση δεν παρακωλύεται η δικαστική επιδίωξη της αξίωσης, υπόκεινται σε διετή παραγραφή, η οποία αρχίζει από το τέλος του έτους, εντός του οποίου γεννήθηκαν και κατέστησαν δικαστικά επιδιώξιμες. Ειδικότερα η αξίωση δικαιωθέντος υπαλλήλου επί των αναδρομικών του αποδοχών απορρέει από το χρόνο έκδοσης της πράξης της αναδρομικής του τοποθέτησης, δηλαδή ο χρόνος γέννησης της αξίωσής του ταυτίζεται με την έκδοση της απόφασης περί αποκατάστασής του (ΣτΕ 255/2017, 1536/2016, 4034/2015, 3043/2013, ΝΣΚ 184/2018, 250/2015).

18. Στην συγκεκριμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από το ιστορικό, ο Πρύτανης του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, μετά το από 4.3.2021 και με αριθ. πρωτ. Βαθμ.πρωτ.Φ16/25589/Ζ2 έγγραφο του Α΄ Τμήματος Κυρίου Διδακτικού Προσωπικού της Δ/σης Προσωπικού Ανώτατης Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, με το οποίο επιστράφηκε στο Πανεπιστήμιο ο φάκελος της υπόθεσης σχετικά με την μετατροπή της προσωποπαγούς θέσης της Ε.Α., με την ειδικότερη αιτιολογία ότι η ενδιαφερόμενη ανήκει στο εκπαιδευτικό προσωπικό του Ιδρύματος και η συμμόρφωση στη δικαστική απόφαση εμπίπτει στην αρμοδιότητα του τελευταίου, εξέδωσε, σε συμμόρφωση με την ακυρωτική απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, την με αριθ. 49825/28.06.2021 πράξη του, που δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ τ.Γ΄ φ.1635/22.07.2021). Με την πράξη αυτή, όπως προκύπτει από το περιεχόμενό της, μετατράπηκε η προσωποπαγής θέση της Καθηγήτριας Εφαρμογών Ε.Α. σε μόνιμη τακτική θέση βαθμίδας Επίκουρης Καθηγήτριας, αναδρομικά από 15.10.2013, ημερομηνία στην οποία ανατρέχει η ακύρωση με την ως άνω δικαστική απόφαση της με αριθ. Φ.11/149835/Ε5/15.10.2013

πράξης της Αναπληρώτριας Προϊσταμένης της Δ/σης της Ανώτατης Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Τμήμα Α΄Διδακτικού Προσωπικού) του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, με την οποία επιστράφηκε ως μη υλοποιήσιμη η με αριθ. Φε./7/3854/20.5.2013 πράξη του Προέδρου του ΤΕΙ Αθήνας περί μετατροπής της θέσης της Ε.Α..

19. Συνεπώς, εφόσον εκδόθηκε νέα πράξη υπηρεσιακής μεταβολής της Ε.Α., η οποία ανατρέχει στο χρόνο έκδοσης της απόφασης που ακυρώθηκε, υφίσταται υποχρέωση των οργάνων του Πανεπιστημίου, στο πλαίσιο της οφειλόμενης πλήρους και καθολικής αποκατάστασης της δικαιωθείσας Καθηγήτριας να καταβάλλουν σε αυτήν αναδρομικώς και τις αποδοχές που αντιστοιχούν στη θέση, στην οποία διορίσθηκε, έτσι ώστε αυτή να βρεθεί στη θέση που θα βρισκόταν, εάν δεν είχε χωρήσει η κριθείσα ως παράνομη παράλειψη μετατροπής της θέσης της. Η εν λόγω υποχρέωση του Πανεπιστημίου έχει τον χαρακτήρα της μισθολογικής αποκατάστασης με μορφή αποζημίωσης για την ζημία που υπέστη εκ του ότι, κατά το ως άνω επίμαχο χρονικό διάστημα, ενώ είχε αποκτήσει τα απαιτούμενα από το νόμο προσόντα εξέλιξης στην ανώτερη βαθμίδα, παρανόμως δεν είχε διορισθεί, με αποτέλεσμα να μην εισπράξει το σύνολο των αποδοχών που εδικαιούτο για την εν λόγω θέση (πρβ. ΣΤΕ 914/2016, 1536/2016, 4228/2015 επταμ., 3043/2013, 3854/2011, κ.α.).

20. Λαμβανομένου δε υπόψη ότι η Ε.Α. δυνάμει της με αριθ. Φε.7/425/19-2-2016 πράξης του Προέδρου του Τ.Ε.Ι (ΦΕΚ Γ΄339/11.4.2016) εξελίχθηκε στη βαθμίδα Επίκουρης Καθηγήτριας με ανοικτή προκήρυξη θέσης η καταβολή αναδρομικών αποδοχών της βαθμίδας της Επίκουρης Καθηγήτριας αφορά το χρονικό διάστημα από 15.10.2013 έως 11.4.2016. Η αξίωση αυτή η οποία υπόκειται στη διετή παραγραφή της παρ.3 του άρθρου 48 του ν.δ.496/1974, ως αξίωση αποδοχών ή άλλης φύσεως απολαβών υπαλλήλου κατά νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, άρχισε από την έκδοση της Πρυτανικής πράξης περί αναδρομικής αποκατάστασης της (28.6.2021) και συνεπώς δεν έχει μέχρι σήμερα συμπληρωθεί. Περαιτέρω, στο οφειλόμενο ποσό θα πρέπει να συμψηφιστεί ό,τι ωφελήθηκε η Ε.Α. κατά το ως άνω διάστημα και συνδέεται αιτιωδώς με το ζημιογόνο γεγονός, όπως το εισόδημα που

αποκόμισε από την εργασία της στο πρώην Τ.Ε.Ι Αθήνας, ως Καθηγήτρια Εφαρμογών σε προσωποπαγή θέση.

Απάντηση

Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, επί των υποβληθέντων ερωτημάτων, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Γ΄) γνωμοδοτεί ομόφωνα ως εξής: Το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, σε συνέχεια της έκδοσης της με αριθ. 49825/28.06.2021 διαπιστωτικής πράξης του Πρύτανη, με την οποία μετατράπηκε αναδρομικώς η προσωποπαγής θέση που κατείχε η Ε.Α., ως Καθηγήτρια Εφαρμογών, σε μόνιμη τακτική θέση Επίκουρης Καθηγήτριας, υποχρεούται, στο πλαίσιο της πλήρους συμμόρφωσής του με την με αριθ. 1847/2020 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, να καταβάλει στην Ε.Α. τις αποδοχές που αντιστοιχούν στη βαθμίδα της Επίκουρης Καθηγήτριας για το χρονικό διάστημα από 15.10.2013, που ανατρέχει η μετατροπή της θέσης της, έως και 10.04.2016, που εξελίχθηκε στη βαθμίδα της Επίκουρης Καθηγήτριας, συμψηφίζοντας στο ποσό αυτό τα εισοδήματα που αποκόμισε κατά το ανωτέρω διάστημα, λόγω της υπηρεσίας της στο Ίδρυμα ως Καθηγήτρια Εφαρμογών σε προσωποπαγή θέση.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 06.07.2022

Η Προεδρεύουσα

Η Εισηγήτρια

Δήμητρα Κεφάλα
Νομική Σύμβουλος του Κράτους

Σταυρούλα Μπανάκου
Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.